

SEIZAREA ORGANULUI DE URMĂRIRE PENALĂ

Sergiu COLESNIC

CZU: 343.123:343(478)(094.4)

colesnic.sergiu.1@gmail.com

In this article is addressed and expose the issue of criminal prosecution in all its segments, in a unitary whole and in close interdependence based on theoretical research and empirical materials, on a comprehensive investigation into the questions raised by various ways of reporting.

Experiențele practice, mai mult sau mai puțin pozitive, ne demonstrează că, pentru realizarea cu succes a scopului legii penale, nu este suficientă doar simpla cunoaștere a normelor procesual penale, ci este necesar ca organele de drept să le aplice în mod corect și să asigure respectarea acestora. Legalitatea hotărârilor adoptate de instanțele judecătorești, eficacitatea funcțiilor de ocrotire a normelor juridice și de aplicare a represivității penale în privința persoanelor care au comis infracțiuni, au ca piatră de temelie sesizarea în mod corect a acestora, atât pe tărâmul elementelor de fond, cât și pe cel al condițiilor de formă care trebuie îndeplinite.

Actul procesual dinamizator al activității procesuale de urmărire penală este sesizarea, care constituie primul moment în desfășurarea activității de urmărire [1, p. 160], or, potrivit art. 1 alin (1) CPP al RM „procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni” [2, p. 559]. Mijlocul prin intermediul căruia este informat organul judiciar despre săvârșirea unei infracțiuni are denumirea de „*act de sesizare*”.

În baza dispozițiilor consacrate în Codul de procedură penală al RM și în literatura de specialitate, conchidem că sesizarea reprezintă înștiințarea organelor de drept privind împrejurările săvârșirii unei infracțiuni și obligarea acestora de a întreprinde toate măsurile prevăzute de lege în vederea protejării persoanei, societății și a statului de infracțiuni.

Potrivit alin. (1) art.262 CPP al RM, organul de urmărire penală poate fi sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal prin: plângere, denunț, autodenunț, proces-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, întocmit de organele de constatare prevăzute la art. 273 alin. (1), depistarea nemijlocit de către organul de urmărire penală sau de procuror a bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, raportul de audit al Curții de Conturi și documentele aferente acestuia.

Pentru declanșarea mecanismului procesual, se impune ca actul de sesizare să fie întocmit potrivit legii. Cu cât este mai bine organizată activitatea de cunoaștere a infracțiunilor săvârșite, cu atât criminalitatea cercetată va fi mai apropiată de criminalitatea reală [3, p. 45].

Prima modalitate generală de sesizare reglementată de Codul de procedură penală al RM o constituie plângerea, așa cum rezultă din enumerarea textului art. 263 alin. (1). Potrivit art. 263 CPP al RM, plângerea este înștiințarea făcută de o persoană fizică sau juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune.

Denunțul, la fel ca plângerea, este *un act de sesizare facultativ*, putând fi făcut de către orice persoană fizică sau juridică vătămată prin infracțiune și fără ca acestea să aibă o oarecare obligație legală în acest sens [4, p. 154]. Pe cale de excepție există însă și cazuri când sesizarea îmbracă regimul juridic al denunțului chiar și în cazurile când este depus de o persoană căreia prin infracțiune i s-a cauzat un prejudiciu, vom fi în o asemenea situație în cazul în care actul de sesizare va fi depus de către o persoană incapabilă.

Sesizarea organelor de urmărire penală prin intermediul autodenunțului este reglementată de art. 262 alin.(1) pct. 3) și art. 264 CPP al RM, conform căruia autodenunțarea este înștiințarea benevolă făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre săvârșirea de către ea a unei infracțiuni în cazul în care organele de urmărire penală nu sunt la curent cu această faptă.

Organele de urmărire penală pot lua la cunoștință despre săvârșirea unei infracțiuni și pe altă cale decât prin denunț, plângere sau sesizarea obligatorie, și anume, din oficiu. Aceasta este o modalitate de sesizare când organul de urmărire penală află despre săvârșirea unei infracțiuni din alte surse decât cele menționate la art. 262 CPP al RM.

Organele de urmărire penală nu se pot sesiza din oficiu când, deși au luat cunoștință despre săvârșirea unei infracțiuni prin mijloace proprii de informare, este necesară totuși plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau o altă sesizare specială prevăzută anume de lege. În acest sens, atunci când, potrivit legii, punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, la sesizarea formulată de persoana prevăzută de lege ori cu autorizarea organului prevăzut de lege, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare în lipsa acestora. Necesitatea restabilirii ordinii de drept încălcate prin săvârșirea infracțiunilor a condus la instituirea regulii potrivit căreia declanșarea și desfășurarea procesului penal se fac din oficiu. În acest sens, a fost consacrat principiul obligativității punerii în mișcare și exercitării acțiunii penale [5, p.311].

Instituția plângerii prealabile se înscrie ca o excepție de la principiul obligativității acțiunii penale și constă în posibilitatea oferită de lege persoanei vătămate de a decide dacă sesizează sau nu organele de urmărire penală în vederea tragerii la răspundere a făptuitorului. Declanșarea procesului penal a fost lăsată, în anumite cazuri, la aprecierea persoanei vătămate datorită gradului redus de pericol social pe care-l prezintă anumite infracțiuni.

Conform art.276 alin.(1) CPP, urmărirea penală se pornește numai în baza plângerii prealabile a victimei în cazul infracțiunilor prevăzute în articolele: 152 alin. (1), 153, 155, 157, 161, 173, 177, 179 alin. (1) și (2), 193, 194, 197 alin. (1), 198 alin. (1), 200, 202, 203, 204 alin. (1), 2461, 274 CP, precum și al furtului avutului proprietar-

lui săvârșit de minor, de soț, rude, în paguba tutorelui ori de persoana care locuiește împreună cu victima sau este găzduită de aceasta. La împăcarea părții vătămate cu bănuitul, învinuitul, inculpatul în cazurile menționate în prezentul alineat, urmărirea penală încetează.

Pentru a înlătura posibilele neconcordanțe pe segmentul sesizării organelor de urmărire penală, *de lege ferenda*, propunem modificarea textului art. 57 alin. (2) pct. 1) CPP al RM având următorul conținut „*asigură primirea în modul stabilit a sesizării privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, odată cu obținerea avuzului conducătorului organului de urmărire penală transmite spre înregistrare cadrelor responsabile, a sesizării date, în registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni*” or, redacția actuală a Codului de procedură penală art. 57 alin. (2) pct. 1) vine în contradicție cu prevederile Regulilor de primire a plângerilor sau denunțurilor referitoare la infracțiuni, aprobate prin Ordinul nr. 121/254/286-0/95 din 18 iulie 2008 care prevede expres că „Persoanele responsabile de completarea R-1 și R-2, precum și de evidența inițială a sesizărilor, sunt numite prin ordinul conducătorului organului respectiv. Persoanele de serviciu ale unității de gardă sunt responsabile de înregistrarea sesizărilor, de eliberarea certificatelor, de plenitudinea completării compartimentelor R-1 și R-2...” care, din punct de vedere practic, se regăsește ca o regulă nescrisă.

Stabilirea unor termene fixe asupra perioadei de examinarea actelor de sesizare înregistrate în registrul de evidență a altor informații referitoare la infracțiuni Rei-II, indicând termenul de 30 de zile din momentul înregistrării actului de sesizare cu posibilitatea de prelungire a acestuia cu încă 30 de zile în baza unui raport motivat cu avizul conducătorului subdiviziunii întru asigurarea evidenței și examinării calitative și operative în vederea punctării unui standard înalt al principiului operativității cunoscut și folosit în vocabularul de specialitate și ca o regulă fundamentală a celerității sau promptitudinii procesuale, existența acestei reguli de bază fiind susținută ca o condiție sine quo non a eficacității și optimizării întregii activități procesuale.

Astfel procesul penal incubă în sine scopul de a proteja societatea și statul de infracțiuni, de fiecare data când legea este încălcată statul intervine prin organele competente care pot desfășura activitatea necesară înlăturării infracțiunii. Această intervenție se poate realiza doar ca urmare a sesizării în modul prevăzut de legiuitor, or articolul încearcă să surprindă poziția și semnificația juridică a actului de sesizare în desfășurarea procesului penal, în mod global și în raport cu fiecare modalitate de sesizare în parte, statuându-se particularitățile definitorii pentru legalitatea acestora, la faza de urmărire penală, din perspectiva perfecționării reglementărilor și a practicii judiciare în domeniu.

Referințe:

1. DONGOROZ, V. ș.a. *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală roman*. Partea specială. Vol. VI. București: Ed. Academiei. 2003.
2. DOLEA, I. ș.a. *Codul de procedură penală Comentariu*. Chișinău: Cartier, 2005.
3. LICHII, B. *Urmărirea penală*. Chișinău: Garuda Art. 2000.

4. VOLONCIU, N. *Tratat de procedură penală*. Partea specială. Vol. II. București: Paideia, 1996.
5. NEAGU, I. *Tratat de procedură penală*. București: PRO, 2001.

Recomandat
Tatiana VÎZDOAGĂ, *dr., conf. univ.*